

Bilaga 6:12 till kommunstyrelsens protokoll den 22 mars 2006, § 26

PM 2006 RI (Dnr 325-4912/2005)

Utan kortavgift stoppas rånen

Skrivelse av Ewa Samuelsson (kd)

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Ewa Samuelssons (kd) skrivelse om "Utan kortavgift stoppas rånen" anses besvarad med vad som anförts i denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Annika Billström anför följande.

Bakgrund

Ewa Samuelsson (kd) föreslår i en skrivelse den 14 december 2005 att kommunstyrelsen dels bjuder in samtliga inblandade parter för att diskutera om Stockholm som möjlig försökskommun för slopade avgifter vid kortköp, dels tar initiativ till en dialog kring hur rånen ska kunna minska i stockholmsområdet, *bilaga*. Till dialogen bör Polisstyrelsen, bankerna, Svensk Handel och bevakningsföretagen inbjudas.

Remisser

Skrivelsen har remitterats för synpunkter till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret anser att åtgärder vidtas och planeras, vilka bör kunna leda till minskad kontanthantering och därmed ge resultat som ligger i linje med skrivelsens huvudintention att stoppa rånen. Stadsledningskontoret förordar därför nu inga ytterligare initiativ från stadens sida.

Mina synpunkter

Jag delar den oro som nämns i skrivelsen om att bankerna tar ut oacceptabla avgifter av både kunder och företagare för korthantering. Syftet att minska kontanthantering motverkas av att bankerna tar ut avgifter av kortanvändare.

I skrivelsen anförts att staden ska dels bjuda in samtliga inblandade parter för att diskutera Stockholm som möjlig försökskommun för slopade avgifter vid kortköp, dels ta initiativ till en dialog kring hur rånen ska kunna minska i stockholmsområdet.

Jag anser att rånen inte stoppas av att kortavgifterna sänks eller tas bort helt. Säkrare och smartare hantering av kontanter och effektivare uppklärningsprocent och brottspåföljd kan minska rånen. Jag delar stadsledningskontorets uppfattning om att ökad kortanvändning genom information och lägre avgifter leder till minskad kontanthantering och därmed mindre kontantvolym i hela betalningssystemet. Mindre pengar i kassorna genom t.ex. cash-back funktion och flera slutna kassasystem bidrar också till ökad säkerhet. Bankernas problem är inte vårt problem. Vi kan i alla fall bara föreslå att bankerna slopar avgifterna.

Initiativ till en dialog kring hur rånen ska kunna minska i stockholmsområdet pågår för att eliminera kontantrånen i betalningssystemen. Svensk handel agerar aktivt på betalområdet för sänkta avgifter för handelsföretagen till rimliga nivåer.

Jag föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande

Ewa Samuelssons (kd) skrivelse om ”Utan kortavgift stoppas rånen” anses besvarad med vad som anförts i denna promemoria.

Stockholm den 9 mars 2006

ANNIKA BILLSTRÖM

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Sten Nordin* (m) och *Lotta Edholm* (fp) enligt följande.

Det är glädjande att initiativ tagits till en dialog kring hur kontantrånen ska kunna minskas i stockholmsområdet. Vi delar borgarrådets uppfattning att rånen kan minskas genom åtgärder såsom säkrare och smartare hantering av kontanter samt effektivare upplärningsprocent och brottspåföljd, men vid sidan av dessa åtgärder måste även en minskad kontanthantering komma till stånd.

Ett sätt att komma tillrätta med den enorma kontanthanteringen är naturligtvis sänkta eller slopade kortavgifter, ett annat kan vara konsumentinformation om kort som ett säkert och bekvämt betalningsmedel. Den ökande medvetenheten om behovet av åtgärder hos berörda aktörer är naturligtvis välkommen, alla måste ta sitt ansvar för att denna allvarliga brottslighet ska upphöra.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande gjordes av *Sten Nordin*, *Mikael Söderlund* och *Kristina Alvendal* (alla m), *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (m) och (fp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Bakgrund

Ewa Samuelsson (kd) föreslår i en skrivelse den 14 december 2005 att kommunstyrelsen dels bjuder in samtliga inblandade parter för att diskutera om Stockholm som möjlig försökskommun för slopade avgifter vid kortköp, dels tar initiativ till en dialog kring hur rånen ska kunna minska i stockholmsområdet *bilaga*. Till dialogen bör Polisstyrelsen, bankerna, Svensk Handel och bevakningsföretagen inbjudas.

Samuelsson anför vidare att för att minska kontantanvändandet måste en förändrad prissättning för kortanvändande komma till stånd. Det är inte rimligt att konsumenter som använder det billigaste och säkraste betalningssättet får betala mest.

Handlarna betalar idag mellan 1,50 och 3 kronor plus 1-3 procent på köpesumman i avgifter vid kortköp. Det vore bättre och enklare om det bara var ett mycket lågt engångsbelopp i stället för procent på köpeskillingen. För småköp kan kortbetalning bli ren förlustaffär för handlarna. Utöver detta betalar handlarna för att bevakningsföretag och banker ska hämta och hantera kontanterna.

Remisser

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret. Ärendet har beretts inom stadsdirektörens stab.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 20 januari 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Skrivelsen tar upp den viktiga frågan hur de på senare tid förekommande spektakulära rånen vid värdetransporter skall kunna elimineras. Alla berörda måste, som framhålls, ta sitt ansvar för att denna allvarliga brottslighet bringas att upphöra. Detta gäller transportföretagen, handeln, bankerna, polisen och rättssystemet i övrigt. Allmänhetens betalningsvanor har också sin betydelse, vilket också noteras i skrivelsen.

Vid överläggningar 2005-11-10 med Riksbanken och Svenska Bankföreningen framhöll finansmarknadsministern att det är viktigt att vi reducerar hanteringen av kontanter i handeln och därigenom minskar antalet värdetransporter och därmed rånriskerna. Ökad betalkortsanvändning är en metod och för att stimulera till detta framhöll ministern att det inte bör vara dyrare att betala med kort jämfört med kontanter. Det överenskomms att Svenska Bankföreningen skall genomföra en informationsinsats för att öka kunskapen om vilka regler och avgifter som gäller vid kortköp och framhålla fördelarna med kortbetalning.

Transportföretagen har vidtagit åtgärder för att försvåra rån under transporter. Arbetsmiljöverket överväger att skärpa säkerheten vid värdetransporter i två steg fram till år 2007. Detta gäller bl.a. att det skall vara tekniskt omöjligt att tillgripa pengar under transporter utan att de förstörs, att varje transport föregås av riskbedömning samt att transportrutiner skall varieras. I ett andra steg vill man att transporter till och från uttagsautomater skall ske i ett helt slutet system

Försäljningen i handeln är ca 420 mdkr. varav 230 mdkr. (55%) betalas med kort och 190 mdkr. (45%) betalas med kontanter. År 1990 var kortanvändningen bara 10%. Siffran 55% måste betraktas som låg i ett europeiskt perspektiv och det finns olika skäl till varför det förhåller sig på detta sätt. Svensk Handel räknar med en kortanvändning på 75% om ett par år. En huvudanledning till att kortanvändningen inte är högre är att avgifterna i samband med kortbetalning är generellt höga för handlarna i Sverige, inte minst vad det gäller betal- och

kreditkort. Detta drabbar främst mindre handlare eftersom stora företag har förutsättningar att driva igenom betydligt lägre avgifter.

Svensk Handel arbetar mycket aktivt för, sett ur handelsföretagens - och konsumenternas - perspektiv, säkrare, mer kostnadseffektiva och smidigare betalningssystem, vilket inkluderar att Svensk Handel också vill få upp andelen kortbetalningar och ned andelen kontantbetalningar/hantering. Svensk Handel befinner sig för närvarande i slutfasen av en upphandlingsprocess som inleddes under 2005 gentemot bankerna för att på ett påtagligt sätt få ned avgifterna för medlemsföretagen. En av de avgifter som belastar företagen på ett påtagligt sätt är avgifterna i samband med korthantering och detta gäller inte minst för de mindre- och medelstora medlemsföretagen. Vad det gäller kort är avgifterna att betrakta som för höga i Sverige. Olika undersökningar visar att det finns anledning för bankerna att se över avgifterna och sänka dem. Vissa banker har uttryckt att ökade transaktionsmängder borde göra sådana sänkningar möjliga och att en ökad kortsäkerhet (den nya EMV-teknologin - "chipet") verkar i samma riktning. Svensk Handel menar att det borde vara en bättre konkurrens mellan bankerna på kortområdet.

"Kort" är av två slag nämligen bankkort samt betal- och kreditkort.

Betalning med bankkort belastar direkt kortinnehavarens konto på banken. Butiken betalar till inlösaren en fast avgift (oavsett köpbelopp) på c:a 3 kr. per transaktion. Den fasta avgiften slår naturligtvis hårt på mindre köp.

Vid användning av betal- & kreditkort får kortinnehavaren en faktura en gång i månaden som ska betalas (betalkort). Ingen ränta betalas av kortinnehavaren för kredittiden fram till fakturans förfallodag.

Alternativt finns betalkort med en kreditfunktion (kreditkort) som möjliggör för kortinnehavaren att dela upp fakturan i delbetalningar men som medför en räntekostnad för kortinnehavaren för utestående belopp. Dessa kort kostar handelsföretagen c:a 2-3 kr. + 2,5-3,5 % av köpbeloppet. En sådan avgift tär hårt på handelsmarginalen. Vid kontantbetalning har handelsföretagen kostnader för penninghantering hos transportföretag och banker.

I Sverige dominerar bankkort med c:a 70%.

I första hand stoppas inte rånen av att kortavgifterna sänks eller tas bort helt, enligt skrivelsens förslag. Rånen stoppas primärt av säkrare hantering av kontanter och effektivare upplärningsprocent och brottspåföljd. Ökad kortanvändning genom information och lägre avgifter leder självfallet till minskad kontanthantering och därmed mindre kontantvolym i hela betalningssystemet. Mindre pengar i kassorna genom t.ex. cash-back funktion och flera slutna kassasystem bidrar också till ökad säkerhet.

Andra säkerhetsåtgärder kan vara t.ex. "lokal cirkulation av kontanter" inom ett köpcentra som också minskar behovet av värdetransporter.

Att helt slopa kortavgifterna kan sannolikt inte bedömas som en framkomlig väg då det naturligtvis finns driftkostnader i korthantering, som måste täckas. Att lägga dessa kostnader dolt någon annanstans ger fel signaler. Ett test i Stockholm skulle leda till snedvriden konkurrens och dessutom mycket svårt för bankerna att acceptera eftersom det vore det absolut dyraste testområdet.

Man kan notera att aktiviteter pågår för att reducera och helst eliminera kontantrånen i betalningssystemen. Ökad korthantering är en viktig väg. Svensk handel agerar aktivt på betalningsområdet för sänkta avgifter för handelsföretagen till rimliga nivåer. Detta innebär bl. ökad acceptans av kort i butikerna och en ökad kortanvändning som sammantaget är till gagn för handelsföretagen, konsumenterna och även för bankerna genom att antalet transaktioner ökar. Sådana åtgärder i förening med information till allmänheten om kort som bekvämt betalningsmedel minskar kontanthantering i butiker och sannolikt även i sk. bankomater.

Med hänvisning till medvetenheten om behovet av åtgärder hos alla berörda aktörer om fördelarna med mindre kontanter i transaktionskedjorna och att sådana vidtas och planeras vill Stadsledningskontoret nu inte förordna särskilda initiativ från stadens sida.